

Панасенко Інна Анатоліївна

здобувачка вищої освіти

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник

Лабенська Лілія Леонідівна

кандидат юридичних наук, доцент

доцент кафедри права

Дніпровського гуманітарного університету

КОМПЕТЕНЦІЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ПИТАННЯМИ ГРОМАДЯНСТВА В УКРАЇНІ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ

Для кожного громадянина нашої держави набуття та припинення громадянства України має своїм наслідком істотні зміни у їхньому правовому становищі. Значущість даних питань для людини й держави зумовлює потребу детальної регламентації в законодавстві самого порядку їхнього розгляду і вирішення.

Як слушно зазначає В. В. Лазарєв, розгляд і вирішення питань громадянства — це складний багатогранний процес, у який включається низка державних органів загальної та спеціальної компетенції. Система цих органів, їхні права та обов'язки встановлюються кожною державою окремо [1, с. 32].

Основні засади правового регулювання порядку вирішення питань громадянства визначені в Конституції України. Всебічна й детальна регламентація цих питань здійснюється в Законі України «Про громадянство України» та в інших нормативних актах України [2].

Вирішення всього комплексу питань, що пов'язані із проблемами громадянства України, віднесено законодавством до компетенції відповідних органів держави - Президента України, Комісії при Президентові України з питань громадянства, спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань громадянства й підпорядкованих йому органів, Міністерству закордонних справ України.

Істотне значення для кожної людини й держави інституту громадянства зумовило необхідність встановити порядок, за яким прийняття рішень у питаннях громадянства віднесено до повноважень глави нашої держави - Президента України. Саме Президент України, згідно із Конституцією та Законом України «Про громадянство», приймає рішення про:

- 1) прийняття до громадянства України;
- 2) припинення громадянства України, а також визначає порядок провадження за заявами і поданнями з питань громадянства та виконання прийнятих рішень.

Як ми бачимо, структуру органів, що займаються питаннями громадянства України, очолює Президент України. Такий підхід є закономірним, оскільки питання щодо прийняття та припинення громадянства України є актом, що здійснюється від імені держави, а Президент України представляє державу у внутрішньополітичних та зовнішньополітичних відносинах.

Отже, заяви про вирішення питань щодо громадянства подаються громадянами України, іноземними громадянами та особами без громадянства, на ім'я Президента України. Відповідно до Закону України «Про громадянство України» для попереднього розгляду питань громадянства, Президент України утворює Комісію з питань громадянства. За своїм статусом вона є допоміжним органом при Президентові України, який працює за його дорученням. Склад даної Комісії затверджується указом Президента. [3, с. 134].

Слід констатувати, що проблеми реалізації інституту набуття та припинення громадянства в Україні необхідно розглядати на законодавчому та правозастосовному рівнях. Наприклад, поряд із відсутністю чітко виписаного у нормативно-правових актах механізму припинення громадянства для України характерним є неоднаковий підхід до застосування вже існуючих норм, в основі якого лежить практика маніпулювання термінологією та підміна термінів.

Втрата українського громадянства відповідно до вищезазначеного Закону зводиться до припинення громадянства, якщо: а) уповноважені державні органи дізнаються про факт набуття особою громадянства іноземної держави; б) здійснюється встановлене законодавством провадження.

Актуальним в цьому питанні є те, що саме діяльність відповідних органів, які уповноважені займатися питаннями громадянства, залишається вкрай неефективною. Так, багато українських громадян за російським законодавством мають право на набуття російського громадянства в порядку реєстрації і активно ним користуються. У зв'язку з тим, що РФ не сповіщає про це відповідні державні органи України, існує велика кількість осіб з подвійним (російським і українським) громадянством. У той же час, уповноважені органи державної влади України поки що залишають без належного реагування на вже встановлені факти набуття громадянами України громадянства (підданства) іноземної держави.

Ще в жовтні 2014 р. І. Коломойський, на той час голова Дніпропетровської обласної державної адміністрації, повідомив журналісту програми Радіо Свобода «Схеми» С. Андрушку про те, що має громадянство трьох країн – України, Ізраїлю й Кіпру. Однак, рішення про припинення громадянства України щодо вказаної особи поки що не прийнято. Про встановлений факт наявності громадянства Великої Британії та Угорщини у відстороненого керівника Державної фіскальної служби України Р. Насірова повідомили прокурори Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в Солом'янському райсуді м. Києва під час судового засідання щодо обрання останньому запобіжного заходу. Проте й у цьому випадку рішення про припинення громадянства досі так і не прийнято [4].

Вважаю, що є доречним навести статистичні дані за останні 3 роки щодо кількості осіб, які були прийняті до громадянства нашої держави та, яких було позбавлено громадянства за Указом Президента України. За 2019 рік до громадянства України за Указом Президента України було прийнято 1 090 осіб, у 2020 році - 266 осіб, за І квартал 2021 року - 3 особи. Припинено

громадянство України за Указом Президента України за 2019 рік у 24 осіб, за 2020 рік у 19 осіб, за I квартал 2021 року у 19 осіб [5].

Отже, підбиваючи підсумки, слід зазначити, що розгляд і вирішення питань громадянства - це складний та відповідальний процес, у який включається низка державних органів загальної та спеціальної компетенції. На сьогоднішній день, існує досить значна кількість проблемних питань в правовому забезпеченні та практичній реалізації своїх повноважень відповідними органами. Зазначені законодавчі прогалини національного законодавства, негативно впливають на можливість особою реалізувати свої суб'єктивні права у сфері громадянства, а також на імідж України в Європейському просторі щодо реалізації інституту громадянства в нашій державі

Таким чином, внесення змін до відповідного законодавства та прийняття нових нормативно-правових актів щодо врегулювання діяльності органів, які вирішують питання громадянства в Україні, є вкрай необхідним.

Список використаних джерел:

1. Лазарєв В. В. Система органів, що беруть участь у вирішенні питань громадянства України: компетенція та організація роботи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. 32-36с.
URL: http://lsej.org.ua/1_2015/8.pdf.
2. Закон України «Про громадянство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>.
3. Майданник О.О. Конституційне право України: навч. посіб. К: Алерта. 2011. 380 с.
RL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Maid_2011_1.pdf.
4. Коломойський про свої паспорти: Конституція не забороняє потрійного громадянства URL: <https://www.radio svoboda.org/a/26618894.html>
5. Статистичні данні з офіційного веб-сайту ДМС України: URL: <https://dmsu.gov.ua/diyalnist/statistichni-dani/statistika-z-osnovnoj-diyalnosti.html>.